

**WOJEWÓDZKA STACJA
SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W OLSZTYNIE**

**LABORATORIUM
BADAŃ
EPIDEMIOLOGICZNO-KLINICZNYCH**

Egzemplarz nr 01
Podlega aktualizacji

INSTRUKCJA

I-01/PO-03

**POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK
DO BADAŃ**

	Imię i nazwisko	Data	Podpis
Opracował (a)	Agnieszka Szewc	17.12.2021	
Sprawdził (a)	Bożena Miron-Śleszyńska	20.12.2021	
Zatwierdził (a)	Sylwia Krzętowska	03.01.2022	

Niniejszy dokument jest własnością Laboratorium Badań Epidemiologiczno-Klinicznych.
Powielanie bez zgody właściciela jest zabronione.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 2/stron 17	
	I-01/PO-03		Edycja 8	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 03.01.2022	

1. Cel Instrukcji

Celem Instrukcji jest ustalenie trybu postępowania podczas pobierania, transportu i przechowywania próbek dostarczanych bezpośrednio do Laboratorium przez klienta, pobierania próbek od klienta, pobierania próbek u klienta.

2. Instrukcja dotyczy

- 2.1. Pobierania wszystkich rodzajów próbek badanych w Laboratorium,
- 2.2. Trybu postępowania ze wszystkimi rodzajami próbek badanych w Laboratorium,
- 2.3. Zasad przechowywania próbek przed rozpoczęciem badań.

3. Zakres stosowania

Instrukcja obowiązuje wszystkich pracowników Laboratorium Badań Epidemiologiczno-Klinicznych (LBEK) oraz klientów pobierających, przechowujących i transportujących próbki do badań zleconych dla LBEK.

4. Odpowiedzialność

Za nadzór nad stosowaniem Instrukcji odpowiedzialny jest Kierownik Oddziału, każdy w swoim zakresie działania.

Za stosowanie Instrukcji odpowiedzialni są pracownicy przyjmujący próbki bezpośrednio do Laboratorium, pobierający próbki od klienta i u klienta, osoby nadzorujące i wykonujące badania.

Za właściwe przyjmowanie próbek bezpośrednio do Laboratorium odpowiedzialny jest pracownik dokonujący przyjęcia próbki.

Za właściwe pobieranie próbki od klienta i u klienta zgodne z tą Instrukcją, przygotowanie niezbędnego wyposażenia, zidentyfikowanie miejsca poboru i jego charakterystykę odpowiedzialny jest pracownik dokonujący poboru próbek.

5. Zawartość Instrukcji

5.1. Sposób pobierania, transportu i przechowywania próbek badanych w LBEK.

Materiały kliniczne do badań bakteriologicznych należy pobierać przed podaniem antybiotyku lub chemioterapeutyku. W przypadku wdrożenia leczenia przeciwbakteryjnego materiał do badań należy pobrać 3-5 dni po zakończeniu terapii.

Materiały kliniczne do badań mikologicznych powinny być pobierane od pacjentów przed rozpoczęciem terapii przeciwgrzybiczej lub po upływie 4 tygodni od momentu zakończenia leczenia.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 3/stron 17	
	I-01/PO-03		Edycja 8	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 03.01.2022	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Kał	I. Kał na posiew w kierunku Salmonella spp., Shigella spp., Yersinia enterocolitica, podejrzanych o enteropatogenność Escherichia coli, Escherichia coli typ O₁₅₇, Campylobacter spp. Pobrać do jałowego pojemnika w ilości: - kał płynny – 2-5 ml, - uformowany – wielkości orzecha laskowego II. Wymaz z kału w kierunku Salmonella spp., Shigella spp., Yersinia enterocolitica, podejrzanych o enteropatogenność Escherichia coli, Escherichia coli typ O₁₅₇, Campylobacter spp. Pobrać kał (oddany do wyparzonego naczynia) za pomocą wymazówki na zestaw transportowy (Stuarta, Amiesa, Carry-Blaira) uważając, aby nie dotykać wacikiem niczego oprócz kału. Wymazówkę zagłębić w świeżo oddanym kale w kilku różnych miejscach kilkakrotnie ją obracając. Natychmiast po pobraniu umieścić w żelowym podłożu transportowym dołączonym do zestawu. W przypadku kału biegunkowego pobierać materiał z obecnością śluzu, krwi, ropy. III. Wymaz z kału w kierunku Salmonella spp., Shigella spp., Yersinia enterocolitica, podejrzanych o enteropatogenność Escherichia coli, Escherichia coli typ O₁₅₇, Campylobacter spp. Pobrać kał (oddany do wyparzonego naczynia) za pomocą wymazówki <u>na zestaw transportowy z węglem</u> (Stuarta, Amiesa, Carry-Blaira) uważając, aby nie dotykać wacikiem niczego oprócz kału. Wymazówkę zagłębić w świeżo oddanym kale w kilku różnych miejscach kilkakrotnie ją obracając. Natychmiast po pobraniu umieścić w żelowym podłożu transportowym dołączonym do zestawu. W przypadku kału biegunkowego pobierać materiał z obecnością śluzu, krwi, ropy. IV. Wymaz z odbytu w kierunku Salmonella spp., Shigella spp., Yersinia enterocolitica, podejrzanych o enteropatogenność Escherichia coli, Escherichia coli typ O₁₅₇, Campylobacter spp. 1. Wyjąć wymazówkę z zestawu <u>bez podłoża transportowego</u>, zwilżyć jałową solą fizjologiczną, włożyć główkę wymazówki w odbytnicę, przechodząc przez zwieracz zewnętrzny na głębokość u osoby dorosłej 4-5 cm, a u dzieci na ok. 1-2 cm. Wykonać kilka ruchów okrężnych poruszając się po śluzówce odbytnicy celem pozyskania materiału do badania. Prawidłowo pobrany wymaz zawiera ślady widocznej masy kałowej. 2. Wyjąć wymazówkę z zestawu <u>z podłożem transportowym</u>, włożyć główkę wymazówki w odbytnicę, przechodząc przez zwieracz zewnętrzny na głębokość u osoby dorosłej 4-5 cm, a u dzieci na ok. 1-2 cm. Wykonać kilka ruchów okrężnych poruszając się po śluzówce odbytnicy celem pozyskania materiału do badania. Prawidłowo pobrany wymaz zawiera ślady widocznej masy kałowej. V. Wykrywanie antygeny dehydrogenazy glutaminianowej i toksyn A i B Clostridioides difficile w kale Pobrać do jałowego pojemnika w ilości: - kał płynny – 2-5 ml, - kał uformowany – wielkości orzecha laskowego. VI. Wykrywanie antygeny Helicobacter pylori Pobrać do jałowego pojemnika w ilości: - kał płynny – 2-5 ml, - uformowany – wielkości orzecha laskowego.	I. Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 4-8°C, nie dłużej niż 2 godz. od pobrania. Transportować w temp. 4-25°C. II. Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C, nie dłużej niż 24 godz. od pobrania, w temp. 4-8°C, nie dłużej niż 72 godz. od pobrania. Transportować w temp. 4-25°C. III. Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C, nie dłużej niż 24 godz. od pobrania, w temp. 4-8°C, nie dłużej niż 72 godz. od pobrania. Transportować w temp. 4-25°C. IV. 1. Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać.</u> Dostarczyć do laboratorium w ciągu 2 godzin od pobrania. Transportować w temp. 18-25°C. 2. Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C, nie dłużej niż 24 godz. od pobrania, w temp. 4-8°C, nie dłużej niż 72 godz. od pobrania. Transportować w temp. 4-25°C V. Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 4-8°C, nie dłużej niż 72 godz. od pobrania; powyżej 72 godz. od pobrania przechowywać w temp. -20°C lub niższej. Rozmrożonej próbki ponownie nie zamrażać. Transportować w temp. 4-25°C. VI. Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 4-8°C, nie dłużej niż 5 dni od pobrania, powyżej 5 dni od pobrania przechowywać w temp. -20°C lub niższej. Rozmrożonej próbki ponownie nie zamrażać. Transportować w temp. 4-25°C.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 4/stron 17	
	I-01/PO-03		Edycja 8	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 03.01.2022	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Kał	VII. Kał na posiew w kierunku grzybów drożdżopodobnych 1. Posiew kału wykonać trzykrotnie przez kolejne dni lub w niewielkim odstępie czasu. 2. Kał pobrać przed rozpoczęciem leczenia. 3. Jeżeli pacjent rozpoczął leczenie na zleceniu wpisać informację o zastosowanych lekach, probiotykach. 4. Jeżeli pacjent stosuje specjalną dietę opisać preferencje, np. sery pleśniowe, dieta mleczna itp. 5. Pobrać kał do jałowego pojemnika w ilości: - kał płynny – 2-5 ml, - kał uformowany – wielkości orzecha laskowego. 6. Pojemnik otwierać w ostatnim momencie przed pobraniem i zamykać natychmiast po umieszczeniu w nim kału, aby nie uległ przypadkowemu zanieczyszczeniu.	VII. Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać do 2 godz. w temp. 18-25°C, a od 2 do 24 godz. w temp. 4°C. Transportować w temperaturze 4-25°C.
Wymaz z jamy ustnej	1. Pobrać materiał z dna owrzodzeń i nalotów na błonie śluzowej ust, z języka, dziąseł, mieszków zębowych, z jam powstałych po ekstrakcji zębów. 2. Pobrać jałową wymazówkę (bez podłoża transportowego) zwilżoną jałową solą fizjologiczną lub na zestaw transportowy.	1. Wymazówkę z pobranym materiałem bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać.</u> Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C. 2. Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C.
Wymaz z nosa	I. Materiał od chorego 1. Pobrać materiał z chorobowo zmienionych lub pokrytych wydzieliną okolic. 2. Pobrać jałową wymazówkę (bez podłoża transportowego) zwilżoną jałową solą fizjologiczną lub na zestaw transportowy. II. Nosicielstwo Staphylococcus aureus, Neisseria meningitidis, Corynebacterium diphtheriae 1. Pobrać materiał z przedsionków nosa – na osobną wymazówkę z każdego przedsionka. 2. Pobrać jałowymi wymazówkami (bez podłoża transportowego) zwilżonymi jałową solą fizjologiczną lub na zestawy transportowe.	1. Wymazówki z pobranym materiałem bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać.</u> Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C. 2. Probki pobrane na zestawy transportowe zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C.
Wymaz z tchawicy, wymaz z krtani	Pobrać na zestaw transportowy.	Probki pobrane na zestawy transportowe zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C.
Wymaz z ucha	1. Przed pobraniem materiału oczyścić skórę przewodu zewnętrznego jałowym gazikiem, nasączonym preparatem do dezynfekcji skóry i odczekać do wyschnięcia. 2. Pobrać materiał z chorobowo zmienionych miejsc jałową wymazówką zwilżoną solą fizjologiczną, osobną dla każdego ucha, na zestaw bez podłoża transportowego lub na zestaw transportowy. 3. W przypadku perforacji błony bębenkowej, materiał do badania pobiera wyłącznie laryngolog, zbierając płyn wysiękowy jałową wymazówką. Pobrany materiał należy umieścić w podłożu transportowym. 4. Przy nieuszkodzonej błonie bębenkowej i podejrzeniu zapalenia ucha środkowego, materiał do badania pobiera wyłącznie laryngolog, nakłuwając błonę bębenkową i aspirując płyn gromadzący się w uchu środkowym. Pobrany materiał przenieść do jałowego pojemnika.	1. Wymazówki z pobranym materiałem bez podłoża transportowego oraz pojemnik z materiałem pobranym z ucha środkowego zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać.</u> Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C. 2. Probki pobrane na zestawy transportowe zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 5/stron 17	
	I-01/PO-03		Edycja 8	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 03.01.2022	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Wymaz z worka spojówkowego i wydzielina z oka	- Nie pobierać wymazu w ciągu 4 h po przepłukaniu lub zakropleniu oczu lekami dezynfekcyjnymi lub chemioterapeutykami. - Pobrać materiał dwiema jałowymi platynowymi ezami lub dwiema bawełnianymi wymazówkami zwilżonymi jałową solą fizjologiczną. Jedna z nich służy do wykonania preparatu bezpośredniego, a druga do posiewu. - Do badania pobierać ropną wydzielinę zbierającą się w kącie oka. - Umieścić w zestawie transportowym. - Wyjątkowo dopuszcza się pobranie materiału jałowymi wymazówkami (bez podłoża transportowego). - Przy stanie zapalnym jednego oka pobrać również wymaz z oka zdrowego.	- Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C. - Wymazówkę z pobranym materiałem bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać</u>. Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C.
Wymaz z gardła	I. Materiał od chorego - Pacjent powinien być na czczo, bez mycia zębów, po wypłukaniu jamy ustnej przegotowaną wodą. - Przytrzymać język szpatułką, w celu uwidocznienia miejsca pobrania materiału. - Pobrać materiał ze zmienionych chorobowo lub pokrytych wydzieliną okolic tylnej ściany gardła, podniebienia lub migdałków, mocno naciskając wacik lub wykonując ruch obrotowy. Starać się nie dotykać zdrowo wyglądających błon śluzowych i śliny. - Pobrać jałową wymazówkę (bez podłoża transportowego) zwilżoną jałową solą fizjologiczną lub na zestaw transportowy. II. Podejrzenie krztuśca - Pobrać z tylnej ściany jamy nosowo-gardłowej. Wymaz można pobrać: - przez usta – jałowy wacik na lekko zagiętej wymazówce wprowadzić na miękkie podniebienie, delikatnie potrząsnąć nieco w górę i w dół tylną ścianę jamy nosowo-gardłowej. Nie dotykać błon śluzowych jamy ustnej i języka, - przez nos – jałową wymazówkę włożyć delikatnie przez otwór nosowy, aż dotknie tylnej ściany gardła, delikatnie potrząsnąć nieco w górę i w dół. - Pobrać specjalnymi jałowymi wymazówkami z dakronu lub alginianu wapnia zwilżonymi jałową solą fizjologiczną lub na zestaw transportowy z podłożem Regana-Lowe'a. III. Podejrzenie błonicy i nosicielstwa <i>Corynebacterium diphtheriae</i> - Od osób chorych pobrać materiał na dwie wymazówki, najlepiej z dna owrzodzenia (po usunięciu błony) bądź z nalotów. - Do badań na nosicielstwo pobrać wydzielinę z mieszków migdałków i z ząbków między migdałkami a łukami podniebiennymi. - Materiał pobrać jałową wymazówką (bez podłoża transportowego) zwilżoną jałową solą fizjologiczną lub na zestaw transportowy. IV. Nosicielstwo <i>Neisseria meningitidis</i>, <i>Staphylococcus aureus</i>. - Pobrać na czczo z tylnej ściany gardła, łuków podniebiennych. - Pobrać jałową wymazówkę (bez podłoża transportowego) zwilżoną jałową solą fizjologiczną lub na zestaw transportowy.	- Wymazówki z pobranym materiałem bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać</u>. Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C. - Próbki pobrane na zestawy transportowe zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C.
Wymaz ze skóry	- Pobrać z możliwie dużej powierzchni skóry chorobowo zmienionej. - Pobrać jałową wymazówkę zwilżoną jałową solą fizjologiczną (bez podłoża transportowego) lub na zestaw transportowy.	- Wymazówkę z pobranym materiałem bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać</u>. Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C. - Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 6/stron 17	
	I-01/PO-03		Edycja 8	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 03.01.2022	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Krew	I. Sposób pobierania krwi 1. Zdezynfekować ręce przed zabiegiem i założyć jałowe rękawice ochronne. 2. Starannie zdezynfekować skórę w miejscu wkłucia jałowym gazikiem, nasączonym aktualnie stosowanym środkiem dezynfekcyjnym w danej placówce. Poczekać do wyschnięcia. 3. Miejsce wkłucia nie powinno być więcej dotykane. 4. Korek butelki, do której będzie wprowadzona krew zdezynfekować alkoholowym środkiem dezynfekcyjnym. Gazik ze środkiem dezynfekcyjnym pozostawić na korku do czasu jego nakłucia. Odczekać minimum 1 minutę. 5. Pobrać krew z żyły. W przypadku podejrzenia fungemii można krew pobrać także z tętnicy wg procedur medycznych obowiązujących w placówce służby zdrowia. 6. Nie należy pobierać krwi z założonego wcześniej cewnika żylnego lub tętniczego. W wyjątkowych sytuacjach pobrać krew z założonego cewnika i równolegle z żyły w innym miejscu (podejrzenie zakażenia odcewnikowego). 7. W przypadku nie trafienia w żyłę należy koniecznie zmienić igłę. 8. Od dziecka pobrać 3-5 ml krwi, zaś od osoby dorosłej 10-20 ml (objętość zależy od użytej pożywki, stosunek krwi do pożywki powinien wynosić 1:10). 9. Pobrą krew od osoby dorosłej posiać do butelki z pożywką BACTEC™ AEROBIC w kierunku flory tlenowej i/lub do butelki z pożywką BACTEC™ ANAEROBIC w kierunku flory beztlenowej. W pierwszej kolejności posiać krew do butelki z podłożem dla beztlenowców, następnie do butelki do hodowli bakterii tlenowych. Krew pobrą od dziecka posiać na pożywkę BACTEC™ PEDS PLUS. 10. Po posiewie całość dokładnie, ale delikatnie wymieszać, aby nie wytworzyły się skrzepy. II. Podejrzenie sepsy (ciąгла bakteriemia) 1. Pobrać z osobnych wkłuć co najmniej 2 próbki, jedną po drugiej, tuż przed rozpoczęciem leczenia przeciwbakteryjnego, z różnych okolic anatomicznych (np. po jednej próbce z każdej ręki). 2. Opis pobrania – jak wyżej. III. Podejrzenie sepsy (okresowa bakteriemia) 1. Pobrać z osobnych wkłuć co najmniej 2 próbki, 30-60 min przed wystąpieniem szczytu temperatury, możliwie przed rozpoczęciem leczenia przeciwbakteryjnego, z różnych okolic anatomicznych (np. po jednej próbce z każdej ręki). 2. Opis pobrania – jak wyżej IV. Podejrzenie podostrego lub przewlekłego infekcyjnego zapalenia wsierdza (bakteriemia okresowa) 1. Pobrać z różnych wkłuć 3 próbki krwi co około 6 godzin w ciągu pierwszej doby. 2. Gdy po 24 godz. inkubacji hodowle pozostają są ujemne, należy pobrać trzy kolejne próbki, każda z osobnego nakłucia żyły. 3. Opis pobrania – jak wyżej. V. Podejrzenie ostrego infekcyjnego zapalenia wsierdza (bakteriemia ciągła) 1. Pobrać 2-3 próbki krwi z różnych wkłuć w odstępie nie większym niż 1 godzina. 2. Opis pobrania – jak wyżej. VI. Gorączka o nieznannej etiologii 1. Pobrać 3-4 próbki z różnych wkłuć w ciągu 24 godzin. 2. Opis pobrania – jak wyżej. VII. Gorączka o nieznannej etiologii u chorego leczonego przeciwbakteryjnie 1. Jeśli nie można przerwać leczenia, należy pobrać 4-6 próbek w ciągu 48 godz. Próbkę należy pobrać tuż przed podaniem kolejnej dawki leku przeciwbakteryjnego. 2. Opis pobrania – jak wyżej. VIII. Gorączka neutropeniczna 1. Pobrać dwa zestawy próbek: z każdego założonego cewnika do żyły centralnej i z żyły obwodowej. Jeżeli cewniki nie są założone, pobrać 2 próbki krwi z różnych żył oddzielnie. 2. Opis pobrania – jak wyżej. Uwaga! Krew na posiew należy pobierać w czasie wskazującym na najliczniejszą obecność drobnoustrojów, tj. przed szczytem gorączki i/lub po szczycie gorączki. 2. Opis pobrania – jak wyżej. VIII. Podejrzenie duru brzuszego 1. Pobrać krew w ilości 5-10 ml i posiać do pożywki bulion z żółcią (przygotowanej w LBK po uprzednim powiadomieniu). 2. Opis pobrania – jw. (wg poz. I. 1-6).	Zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 37°C (± 1,0°C). Transportować w temp. 37°C (± 1,0°C).

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 7/stron 17	
	I-01/PO-03		Edycja 8	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 03.01.2022	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Końcówka cewnika naczyniowego	1. Cewnik naczyniowy po usunięciu z naczynia krwionośnego odciąć jałowym skalpelem lub nożyczkami 3-5 cm z zachowaniem aseptyki. 2. Przenieść do jałowego pojemnika.	Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać</u> . Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C.
Płyn mózgowo-rdzeniowy	1. Zdezynfekować ręce przed zabiegiem i stosować zawsze jałowe rękawice ochronne. 2. Starannie zdezynfekować skórę w miejscu wkłucia jałowym gazikiem, nasączonym aktualnie stosowanym środkiem dezynfekcyjnym w danej placówce. Począkać do wyschnięcia. 3. Miejsce wkłucia nie powinno być więcej dotykane. 4. Pobrać płyn mózgowo-rdzeniowy wg procedur medycznych obowiązujących w placówce służby zdrowia. 5. Posiać pobrany płyn w ilości 1-3 ml do butelki z pożywką BACTEC™ PEDS PLUS. 5. Płyn można także pobrać do jałowego pojemnika.	1. Płyn pobrany do butelek z pożywką zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać nie dłużej niż 1-2 godz. w temp. 37°C (± 1,0°C). Transportować w temp. 37°C (± 1,0°C). 2. Płyn pobrany do jałowego pojemnika zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać</u> . Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 37°C (± 1,0°C).
Płyny ustrojowe (inne niż krew i płyn mózgowo-rdzeniowy), płyny wysiękowe	1. Pobrać płyn wg procedur medycznych obowiązujących w placówce służby zdrowia. 2. Posiać w ilości 1-3 ml do butelki z pożywką BACTEC™ AEROBIC w kierunku flory tlenowej i/lub w ilości 1-3 ml do butelki z pożywką BACTEC™ ANAEROBIC w kierunku flory beztlenowej lub BACTEC™ PEDS PLUS. 2. Płyny można także pobrać do jałowych pojemników.	1. Płyny pobrane do butelek z pożywką zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać nie dłużej niż 1-2 godz. w temp. 37°C (± 1,0°C). Transportować w temp. 37°C (± 1,0°C). 2. Płyny pobrane do jałowych pojemników zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać</u> . Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 37°C (± 1,0°C).
Popłuczyny pęcherzykowo-oskrzelowe (BAL), wydzielina oskrzelowa	Pobrać do jałowych pojemników zgodnie z obowiązującymi procedurami medycznymi.	Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać</u> . Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C.
Punktat z zatok	1. Pobrać płyn z zatok wg procedur medycznych obowiązujących w placówce służby zdrowia. 2. Posiać w ilości min. 1 ml do butelki z pożywką BACTEC™ AEROBIC w kierunku flory tlenowej i/lub min. 1 ml do butelki z pożywką BACTEC™ ANAEROBIC w kierunku flory beztlenowej lub BACTEC™ PEDS PLUS. 3. Punktat można także pobrać do jałowego pojemnika.	1. Punktat pobrany do butelek z pożywką zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać nie dłużej niż 1-2 godz. w temp. 37°C (± 1,0°C). Transportować w temp. 37°C (± 1,0°C). 2. Punktat pobrany do jałowego pojemnika zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać</u> . Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 37°C (± 1,0°C).
Plwocina	1. Przeplukać jamę ustną przegotowaną wodą. 2. Pobrać odkrztuszoną plwocinę na czczo w ilości ok. 10 ml (nie mniej niż 1-2 ml) do jałowego pojemnika o szerokiej szyjce.	Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać do 2 godz. w temp. 18-25°C, a od 2 do 24 godz. w temp. 4°C. Transportować w temp. 4-8°C.
Nasienie	Pobrać do jałowego pojemnika.	Próbkę zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać</u> . Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 8/stron 17	
	I-01/PO-03		Edycja 8	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 03.01.2022	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Wydzielina z pochwy – w kierunku bakteryjnej waginozy	W diagnostyce mikrobiologicznej bakteryjnej waginozy (BV) stosuje się ocenę preparatu bezpośredniego barwionego metodą Grama. 1. W celu wykonania preparatu pobrać materiał przy pomocy czy lub jałową wymazówką najlepiej z końcówką wykonaną z włókien poliestrowych. Rozprowadzić cienką warstwę na powierzchni suchego i odtłuszczonego mikroskopowego szkiełka podstawowego. Preparat wysuszyć w temperaturze otoczenia. 2. Materiał można pobrać na zestaw transportowy.	1. Preparat dostarczyć do laboratorium w zamkniętej i zabezpieczonej płytce Petriego. 2. Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C, nie dłużej niż 24 godz. od pobrania, w temp. 4-8°C, nie dłużej niż 48 godz. od pobrania. Transportować w temp. 18-25°C.
Wody płodowe	1. Posiać w ilości 10-20 ml do butelki z pożywką BACTEC™ AEROBIC – w kierunku flory tlenowej i/lub w ilości 10-20 ml do butelki z pożywką BACTEC™ ANAEROBIC - w kierunku flory beztlenowej. 2. Wody można także pobrać do jałowych pojemników.	1. Wody pobrane do butelek z pożywką zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać nie dłużej niż 1-2 godz. w temp. 37°C (± 1,0°C). Transportować w temp. 37°C (± 1,0°C). 2. Wody pobrane do jałowych naczyń zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać</u>. Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 37°C (± 1,0°C).
Wymaz z rany, owrzodzenia, ropnia, aspirat z ropnia	I. Wymaz z rany 1. Powierzchnię wokół rany odkazić środkiem dezynfekcyjnym z miejsca toczącego się procesu zapalnego pobrać wymaz np. wydzielinę z dna zmiany. 2. Rany rozległe – materiał pobrać z pogranicza oraz z centralnej części rany. 3. Pobrać jałową wymazówką (bez podłoża transportowego) zwilżoną jałową solą fizjologiczną lub na zestaw transportowy. II. Wymaz z owrzodzenia 1. Obrzeże owrzodzenia odkazić środkiem dezynfekcyjnym. 2. W przypadku otwartego owrzodzenia oczyścić go za pomocą jałowego wacika nasączonego jałową solą fizjologiczną. 3. W przypadku owrzodzenia pokrytego zaschniętą wydzieliną, wyjałowić alkoholem zarówno powierzchnię, jak i obrzeże. 4. Jałowym skalpelem lub pęsetą usunąć zaschniętą wydzielinę. 5. Wprowadzić do owrzodzenia wymazówkę i pocierając ruchem obrotowym pobrać materiał z jak najgłębszych warstw (z dna owrzodzenia). 6. Pobrać jałową wymazówką (bez podłoża transportowego) zwilżoną jałową solą fizjologiczną lub na zestaw transportowy. III. Wymaz z ropnia 1. Skórę nad ropniem odkazić środkiem dezynfekcyjnym. 2. Po chirurgicznym nacięciu ropnia odrzucić pierwszą porcję ropy. 3. Pobrać wymaz nie uciskając skóry. 4. Pobrać jałową wymazówką (bez podłoża transportowego) zwilżoną jałową solą fizjologiczną lub na zestaw transportowy. Uwaga! Materiał pobrany na wymazówkę (bez podłoża transportowego) nie nadaje się do badań w kierunku flory beztlenowej. IV. Aspirat z ropnia Z umiejscowionych głębiej zmian ropnych aspirować materiał strzykawką z igłą, po uprzednim odkażeniu skóry, do jałowego pojemnika. Należy odrzucić pierwszą porcję ropy.	1. Wymazówki z pobranym materiałem (bez podłoża transportowego) zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać</u>. Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C. 2. Próbkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C. Próbki pobrane w kierunku bakterii beztlenowych dostarczyć natychmiast do laboratorium. <u>Nie przechowywać</u>. 3. Pojemnik z pobranym aspiratem zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać</u>. Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 9/stron 17	
	I-01/PO-03		Edycja 8	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 03.01.2022	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Wymaz z końcówki drenu	Pobrać jałową wymazówkę (bez podłoża transportowego) zwilżoną jałową solą fizjologiczną lub na zestaw transportowy.	1. Wymazówkę z pobranym materiałem bez podłoża transportowego zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać</u> . Dostarczyć natychmiast do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C. 2. Probkę pobraną na zestaw transportowy zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C.
Szczepy bakteryjne	Czysty wyizolowany szczep posiać na pożywkę transportową, np. agar amerykański lub pobrać na zestaw transportowy. Dopuszcza się przesyłanie szczepu na podłożu Kliglera, skosie agarowym lub w postaci hodowli na płytce Petriego. Szczep bakteryjny zabezpieczyć potrójnym opakowaniem, przy czym jedno opakowanie powinno mieć sztywne ścianki. Probówkę bądź płytkę zabezpieczoną (oklejoną parafilmem) ze szczepem zawinąć w materiał chłonny np. watę lub ligninę, umieścić w plastikowym pojemniku lub woreczku zabezpieczającym przed uszkodzeniem. Tak przygotowany szczep bakteryjny zapakować w opakowanie ze sztywnymi ściankami. Oznaczyć napisem „Materiał zakaźny”.	<u>Nie przechowywać</u> . Dostarczyć do laboratorium w ciągu 24 godz. Transportować w temp. 18-25°C.
Szczepy grzybów	Szczep przesłać na płytce z pożywką Sabouraud Dextrose Agar lub Agar z brzeczką, zabezpieczyć jw.	Dostarczyć do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C.
Wymaz z dróg moczowo-płciowych	Pobieranie materiału u kobiet I. Wymaz z cewki moczowej 1. Oczyszczyć zewnętrzne ujście cewki moczowej jałowym wacikiem zwilżonym jałową solą fizjologiczną i osuszyć drugim jałowym wacikiem. 2. Ucisnąć cewkę moczową od strony pochwy w kierunku ujścia zewnętrznego, ukazując się wydzielinę pobrać jałową wymazówką (bez podłoża transportowego) zwilżoną jałową solą fizjologiczną. 3. W przypadku małej ilości wydzieliny pobrać materiał wprowadzając jałową wymazówkę do cewki na głębokość ok. 1 cm. 4. Wymazówkę umieścić w podłożu transportowym. II. Wymaz z pochwy i kanału szyjki macicy 1. Przed pobraniem materiału z pochwy i szyjki macicy przez okres co najmniej 48 godzin nie stosować dopochwowych preparatów leczniczych. 2. Bezpośrednio przed pobraniem wymazu nie stosować zabiegów higienicznych z użyciem środków odkażających. 3. Zachować przynajmniej 1-dniową abstynencję seksualną (najlepiej 3-dniową). 4. Materiał pobierać po założeniu jałowego wziernika, bez stosowania środków nawilżających, które mają działanie bakteriobójcze. 5. Materiał z pochwy pobrać jałową wymazówką z chorobowo zmienionych miejsc pocierając wacikiem o ścianki pochwy. 6. Materiał z szyjki macicy pobrać po usunięciu jałowym wacikiem szyjkowego czopu śluzowego. Wymaz pobrać za pomocą jałowej wymazówki z makroskopowo widocznych zmian pocierając wacikiem o ścianki szyjki. 6. Wymazówkę umieścić w podłożu transportowym 7. U dziewczynek pobrać wydzielinę z przedsionka pochwy. Pobieranie materiału u mężczyzn 1. Oczyszczyć ujście cewki moczowej za pomocą jałowego wacika zwilżonego jałową solą fizjologiczną i osuszyć drugim jałowym wacikiem. 2. Ucisnąć kilka razy wzdłuż cewki moczowej w kierunku ujścia zewnętrznego, wydzielinę pobrać za pomocą jałowej wymazówki. Przy dużej ilości wydzieliny pierwszą jej porcję powinno się odrzucić. 3. Jeśli wydzieliny jest bardzo mało, należy pobrać ją z zagłębienia łódkowatego, wprowadzając jałową wymazówkę do cewki na głębokość 1-2 cm. Pobrać wymaz przekręcając kilkakrotnie wacik wymazówki. 4. Wymazówkę umieścić w podłożu transportowym.	Próbki pobrane na zestawy transportowe zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 10/stron 17	
	I-01/PO-03		Edycja 8	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 03.01.2022	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Mocz	I. Pobieranie moczu u kobiet 1. Umyć ręce wodą i mydłem. 2. Usiąść wygodnie na sedesie i odwieść jedną nogę. 3. Rozchylić wargi sromowe i trzy razy umyć okolice krocza wodą i mydłem używając jałowych gazików. 4. Przedsionek pochwy myć od przodu do tyłu i za każdym razem płukać wodą. Używać gazika tylko raz i wyrzucać go. 5. Otworzyć jałowy pojemnik na mocz nie dotykając jego wnętrza ani obrzeża. 6. Pobrać próbkę z pierwszego oddanego rano moczu. 7. Mocz pobrać ze środkowego strumienia, tzn. pierwszą porcję moczu oddać do toalety (w celu usunięcia bakterii kolonizujących cewkę moczową) i dopiero napełnić pojemnik do połowy. 8. Pojemnik zamknąć dokładnie i szczelnie. 9. W przypadku zestawu transportowego nie dotykać szpatułką z pożywkami narządów moczowo-płciowych. Szpatułkę z pożywkami trzymać za korek, pożywek nie dotykać rękoma. 10. Delikatnie opłukać moczem szpatułkę z pożywkami, która jest równocześnie zamknięciem pojemnika. 11. Nadmiar moczu wylać i szczelnie zamknąć pojemnik. II. Pobieranie moczu u mężczyzn 1. Umyć ręce wodą i mydłem. 2. Odciągnąć napletek i umyć żołądź prącia trzy razy wodą i mydłem używając jałowych gazików. 3. Używać gazika tylko raz i wyrzucać go. 4. Otworzyć jałowy pojemnik na mocz nie dotykając jego wnętrza ani obrzeża. 5. Pobrać próbkę z pierwszego oddanego rano moczu. 6. Mocz pobrać ze środkowego strumienia, tzn. pierwszą porcję moczu oddać do toalety (w celu usunięcia bakterii kolonizujących cewkę moczową) i dopiero napełnić pojemnik do połowy. 7. Pojemnik zamknąć dokładnie i szczelnie. 8. W przypadku zestawu transportowego nie dotykać szpatułką z pożywkami narządów moczowo-płciowych. Szpatułkę z pożywkami trzymać za korek, pożywek nie dotykać rękoma.	1. Mocz pobrany do pojemnika zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać.</u> Dostarczyć do laboratorium w ciągu 2 godz. Transportować w temp. 18-25°C. 2. Jeśli czas od pobrania próbki do dostarczenia do laboratorium przekracza 2 godz. mocz należy przechowywać w temp. 4°C do lub pobrać na zestaw transportowy i przechowywać w temp. 18-25°C. Zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć do laboratorium w ciągu 24 godz. Transportować w temp. 4-25°C. 3. Próbkę moczu na obecność antygeny Legionella pneumophila serogrupa 1 zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności można przechowywać: - w temp. 18-25°C do 24 godz. od pobrania, - w temp. 4-8°C do 14 dni, - w temp. -10°C do -20°C do jednego miesiąca. Transportować: - w temp. 18-25°C do 24 godz. od pobrania, - w temp. 4-8°C do 14 dni, - w temp. -10°C do -20°C do jednego miesiąca.
Mocz	III. Pobieranie moczu od dzieci 1. Narządy płciowe umyć roztworem mydła i opłukać przegotowaną wodą. 2. Pierwsza porcję moczu należy odrzucić. Rekomendowane jest trzymanie dziecka/niemowlęcia nad sterylnym naczyniem (pojemnikiem na mocz). 3. Pobrać kilka mililitrów moczu ze środkowego strumienia. 4. Pojemnik zamknąć dokładnie i szczelnie. IV. Pobieranie moczu za pomocą cewnika 1. Przed wprowadzeniem cewnika ujście cewki moczowej i jej okolice przemyć dokładnie wodą i mydłem, z następnym preparatem antyseptycznym. 2. Po wprowadzeniu cewnika pierwszych kilka mililitrów moczu wylać, a właściwą próbkę pobrać ze środkowego strumienia moczu. 3. Jeśli cewnik założony jest na stałe, próbkę moczu pobrać jałową igłą i strzykawką przez specjalny port, którego membranę należy zdezynfekować przed nakłuciem środkiem dezynfekcyjnym. Przed pobraniem moczu cewnik zaklipsować w celu uzyskania próbki. 4. Mocz przelać ze strzykawki do sterylnego pojemnika. 5. Pojemnik zamknąć dokładnie i szczelnie. Uwaga! 1. Próbkę nie może pochodzić z nakłucia worka. 2. Mocz należy pobierać ze świeżo założonego cewnika. V. Wykrywanie antygeny Legionella pneumophila serogrupa 1 Próbkę w ilości około 5 ml pobrać do jałowego pojemnika, nie wcześniej niż 3 dni po wystąpieniu objawów ostrej niewydolności układu oddechowego w sposób przedstawiony w punktach I i II.	jw.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 11/stron 17	
	I-01/PO-03		Edycja 8	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 03.01.2022	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Zeskrobiny skórne	1. Przed pobraniem materiału powierzchnię zmienionego chorobowo miejsca należy odkazić za pomocą chusteczki ze środkiem odkażającym. 2. Zeskrobiny należy pobierać tępą stroną jałowego ostrza skalpela lub za pomocą łyżeczki dermatologicznej typu Volkmann. 3. Dermatofity jako grzyby pleśniowe wykazują wzrost promienisty. Centrum zainfekowanego obszaru skóry może zawierać starszy i mniej żywotny materiał, tym samym mniej przydatny w dalszej diagnostyce. W grzybiczy skóry gładkiej z dobrze wyrażonymi „pierścieniami” materiał najlepiej pobierać w pobliżu zewnętrznych obrzeży zmian w kierunku od obrzeża zmiany do centrum, przekraczając jej margines. W przypadku braku dobrze wyrażonego obrzeża zmiany zeskrobiny należy pobierać z całej dotkniętej zmianą powierzchni w kierunku od zewnątrz do centrum zmiany. 4. Jeżeli na skórze widoczne są liczne ogniska chorobowe, materiał do badań powinien pochodzić z kilku miejsc, zwłaszcza ze zmian najświeższych. 5. Jeżeli w obrębie zmiany występują pęcherzyki lub krosty należy pobrać ich pokrywę i dołączyć do próbek. 6. Materiał pobierać na ciemny arkusz papieru, po pobraniu kartkę złożyć, aby pobrane zeskrobiny znalazły się wewnątrz bez możliwości wydostania. 7. Zmiany ropiejące można pobierać w postaci wymazów w przypadku gdy niemożliwe lub utrudnione jest uzyskanie zeskrobin.	Próbki zeskrobin skórnych, włosów oraz fragmenty (zeskrobiny, opilki, wycinki) paznokci należy transportować w suchym, grubym i ciemnym papierze, zagiętym na rogach w taki sposób, by uniemożliwić wydostanie się próbek. Tak przygotowany pakunek należy umieścić w suchym pojemniku (na przykład jałowym pojemniku na moc). Dostarczyć do laboratorium w przeciągu 48 godzin. Przechowywać i transportować w temperaturze otoczenia.
Paznokcie	I. Pobieranie zeskrobin z paznokci 1. Przed pobraniem materiału powierzchnię zmienionego chorobowo miejsca należy odkazić za pomocą chusteczki ze środkiem odkażającym. 2. Należy pobrać za pomocą jałowego ostrza skalpela nagromadzone pod płytką paznokciową masy rogowo, tak blisko obróbka paznokciowego jak to możliwe. 3. Należy również zeskrobać fragmenty spodniej strony płytki paznokciowej, ponownie, najbliżej obróbka paznokciowego jak to możliwe. 4. Materiał z powierzchni należy pobrać poprzez zeskrobanie jałowym skalpelem przebarwionej płytki paznokciowej (materiał pobrać z głębszych partii płytki paznokciowej). Pierwszą partię zeskrobin w celu zmniejszenia ryzyka zanieczyszczenia hodowli należy odrzucić. 5. Zeskrobiny z paznokci powinny być w miarę możliwości rozdrobnione. 6. Materiał pobierać na ciemny arkusz papieru, po pobraniu kartkę złożyć, aby pobrane zeskrobiny znalazły się wewnątrz bez możliwości wydostania. II. Pobieranie opilków i wycinków z paznokci W przypadku paznokci najlepszym materiałem są zeskrobiny. Jeżeli pobranie zeskrobin nie jest możliwe, dopuszczalne jest pobranie opilków lub wycinków paznokci. 1. Przed pobraniem materiału powierzchnię zmienionego chorobowo miejsca należy odkazić za pomocą chusteczki ze środkiem odkażającym. 2. Fragmenty paznokci należy pobierać sterylnym (cążkami, nożyczkami). 3. Podczas pobierania starać się, by pozyskiwane fragmenty były jak najdrobniejsze. 4. Materiał pobierać na ciemny arkusz papieru, po pobraniu kartkę złożyć, aby pobrane zeskrobiny znalazły się wewnątrz bez możliwości wydostania.	
Włosy	1. Za pomocą pincety pobrać co najmniej 10-15 włosów ze środka ogniska zakażenia, wyrrywając je w taki sposób, aby w miarę możliwości pobrane zostały również cebulki włosów. 2. Jeśli jest to niemożliwe ze względu na kruchość włosów powierzchnię zmienionego chorobowo miejsca należy odkazić za pomocą chusteczki ze środkiem odkażającym, a następnie wykorzystując jałowe ostrze skalpela należy pobrać zeskrobiny skórne wraz z małymi porcjami włosów wraz z cebulkami.	

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 12/stron 17	
	I-01/PO-03		Edycja 8	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 03.01.2022	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Woda	I. Pobieranie próbek wody ciepłej i/lub zimnej do badania w kierunku bakterii z rodzaju Legionella przeznaczonej do stosowania przez ludzi – wody do spożycia oraz uzdatnionej wody do kąpieli 1. Przed przystąpieniem do pobrania próbek z kurków lub zaworów czerpalnych zdjąć wszelkie dodatkowe urządzenia (np. przeciwwrzyskowe). 2. Kurki lub zawory umyć mydłem i wodą, osuszyć czystą ściereczką i najlepiej opalić płomieniem. 3. W przypadku pobierania próbek wody z przewodów wykonanych z materiałów syntetycznych, końcówkę przewodu zanurzyć przez 2 do 3 minut w 75% alkoholu etylowym lub innym środku dezynfekcyjnym. 4. W przypadku oceny stanu armatury i/lub instalacji próbkę wody pobrać niezwłocznie po odkręceniu kurka. 5. Dla większości celów należy ustabilizować warunki, stabilizację uzyskuje się po 2-3 minutach spuszczenia wody. 6. Probki z sieci wodociągowej pobrać z kurka wody ciepłej i/lub zimnej. 7. Zmierzyć temperaturę wody w strumieniu lub w jałowej zlewce napełnionej badaną wodą, w przypadku mierzenia temperatury wody pobranej już do butelki konieczne jest uprzednie zdezynfekowanie końcówki termometru poprzez zanurzenie przez 2-3 min. w 75% alkoholu etylowym lub innym środku dezynfekcyjnym. 8. Pobrać próbkę wody w ilości 1 litra, która powinna swobodnie wypływać z sieci wprost do butelki, napełnić butelkę do pierwszego przewężenia, natychmiast zamknąć korkiem. 9. Bezpośrednio po pobraniu butelkę z próbką należy trwale oznakować. 10. Probki wody ciepłej powinny zostać schłodzone bezpośrednio po pobraniu (po uprzednim szczelnym zamknięciu butelki), jeżeli jest to możliwe, najlepiej pod strumieniem zimnej wody.	Probki zabezpieczyć przed zakażeniem, uszkodzeniem i rozlaniem. Chronić przed światłem słonecznym. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C jeśli próbki zostaną dostarczone do laboratorium do godz. 13 ⁰⁰ . Transportować w temp. 2-8°C, jeśli próbki zostaną dostarczone do laboratorium po godz. 13 ⁰⁰ lub następnego dnia po pobraniu. W razie konieczności przechowywać nie dłużej niż 48 godz. w temp. 2-8°C.
Woda	II. Pobieranie wody ze zbiorników eksploatacyjnych, retencyjnych, podgrzewaczy i innych urządzeń do badania w kierunku bakterii z rodzaju Legionella 1. Pobrać próbki w ilości 1 litra z przewodów doprowadzających i odprowadzających, jak najbliżej urządzenia czy zbiornika. 2. Przed pobraniem próbki usunąć wodę zalegającą w przewodach, pozwalając jej swobodnie wypływać przez 2-3 minuty. III. Pobieranie wody z basenów kąpielowych 1. Bezpośrednio przed pobraniem próbki wyjąć butelkę z jałowego opakowania. 2. Odkręcić nakrętkę nie dotykając jej wnętrza. 3. Za pomocą sterylnej czerpaka powoli zanurzać poziomo butelkę pod powierzchnię wody na głębokość 10-30 cm., unikając wypłukania tiosiarczanu potasu. 4. Obrócić butelkę do pozycji pionowej i napełnić wodą (1 litr). 5. Zamknąć butelkę natychmiast po pobraniu próbki. 6. Trwale i wyraźnie oznakować butelkę. Uwaga! 1. Jeżeli pobrana woda zawiera chlor, należy użyć sterylnej butelki z tiosiarczanem potasu w ilości 0,1 ml 10% roztworu na każde 100 ml próbki. 2. Nie dotykać szyjki i wewnętrznej strony butelki, wnętrza nakrętki w trakcie pobierania.	jw.
Wskaźnik biologiczny do kontroli procesu sterylizacji	1. Założyć w różnych miejscach komory sterylizacyjnej nie mniej niż dwa wskaźniki biologiczne (np. Sporal A, Sporal S lub inne dostępne), najlepiej w skrajnych punktach. 2. Poddać procesowi sterylizacji zgodnie z parametrami zalecanymi przez producenta urządzenia sterylizującego lub parametrami zgodnymi dla sterylizowanego materiału. 3. Wskaźniki biologiczne zabezpieczyć opakowaniem foliowym.	Zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 2-8°C nie dłużej niż 24 godz. Transportować w temp. 18-25°C.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 13/stron 17	
	I-01/PO-03		Edycja 8	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 03.01.2022	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA BAKTERIOLOGICZNE I MIKOLOGICZNE		
Wymaz z powierzchni, odcisk z powierzchni, zeskrobiny, wycinki	I. Wymaz z powierzchni 1. Pobrać wymaz z powierzchni 25cm² (5 cm x 5 cm) raz przy razie. 2. Pobrać za pomocą jałowej wymazówki zwilżonej jałową solą fizjologiczną (w przypadku badania skuteczności dezynfekcji i/lub badania w kierunku grzybów pleśniowych i drożdżopodobnych) lub na zestaw transportowy (w przypadku badania skuteczności dezynfekcji). II. Wymaz suchy – próbki pobierane w archiwach i obiektach muzealnych. Suchą wymazówką pobrać wymaz z powierzchni pocierając tamponem raz przy razie (1cm x 1cm) zaatakowane przez grzyby miejsca. Próbki pobiera pracownik Laboratorium Badań Epidemiologiczno-Klinicznych III. Wymaz z powierzchni w kierunku Clostridium perfringens Wymaz pobrać za pomocą jałowej wymazówki zwilżonej jałową solą fizjologiczną z trudno dostępnych do dezynfekcji miejsc takich jak: obrzeża ram łóżek, listew przypodłgowych, przyłóżkowych, wylewek, kurków kranów, przez kilkukrotne potarcie miejsca wymazówką. Próbki pobiera pracownik Laboratorium Badań Epidemiologiczno-Klinicznych IV. Odcisk z powierzchni 1. Pobrać za pomocą komercyjnych płytek odciskowych. 2. Otworzyć płytkę i przycisnąć do badanej powierzchni, utrzymać równy nacisk na całej powierzchni płytki przez około 20 sekund. 3. Zamknąć płytkę. V. Zeskrobiny, wycinki 1. Próbkę materiału (około 3g) pobrać za pomocą jałowego metalowego skalpela lub innego ostrego narzędzia z powierzchni (ściany, płyty kartonowo-gipsowej, drewna, tapety, itp.) z widoczną biodegradacją. 2. Pobrane próbki umieścić w jałowym pojemniku (np. jałowy pojemnik do poboru moczu).	1. Wymazówki z pobranym materiałem (bez podłoża transportowego) zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać</u>. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C. 2. Probki pobrane na zestawy transportowe zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C. 3. Odciski na płytkach zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. <u>Nie przechowywać</u>. Transportować w temp. 18-25°C. 4. Zeskrobiny, wycinki zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. <u>Nie przechowywać</u>. Transportować w temp. 18-25°C.
Wymaz z rąk	I. Wymaz z rąk 1. Kolistym ruchem pobrać wymazy ze wszystkich opuszków palców ręki, z każdej dłoni osobną wymazówką. 2. Dodatkowo można pobrać wymaz z innej części dłoni. 3. Pobrać za pomocą jałowej wymazówki zwilżonej jałową solą fizjologiczną lub na zestaw transportowy.	1. Wymazówki z pobranym materiałem (bez podłoża transportowego) zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać</u>. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C. 2. Probki pobrane na zestawy transportowe zabezpieczyć przed zakażeniem. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C. Transportować w temp. 18-25°C.
Powietrze	I. Pobór próbek powietrza za pomocą mikrobiologicznego próbnika powietrza Próbki powietrza atmosferycznego pobierać metodą zderzeniową za pomocą mikrobiologicznego próbnika. Pobór próbek wykonywać za pomocą ww. aparatu na płytce z pożywkami: Tryptone Soya Agar – 5 płytek i Sabouraud Dextrose Agar – 5 płytek. Otwartą płytkę z pożywką (powierzchnią pożywki do góry) należy włożyć do aparatu, zamknąć głowicę. Ustawić określony przepływ powietrza zgodnie z instrukcją producenta aparatu. Następnie oddalić się. Aparat po dokonaniu poboru żądanej objętości powietrza wyłącza się. Po zakończeniu poboru odkręcić głowicę, wyjąć płytkę z aparatu z zachowaniem zasad jałowości i zamknąć ją. Probki powietrza metodą zderzeniową pobiera pracownik Laboratorium Badań Epidemiologiczno-Klinicznych. W przypadku pobierania próbek przez klienta, który wykorzystuje własną aparaturę, sposób pobrania może się różnić od opisanego w niniejszej instrukcji. W takiej sytuacji laboratorium zaleca postępowanie zgodne z instrukcją producenta mikrobiologicznego próbnika powietrza. II. Pobór próbek powietrza za pomocą aspiratora indywidualnego Próbki na stanowisku pracy pobierać metodą zderzeniową za pomocą aspiratora indywidualnego według instrukcji producenta. Z głowicy probierczej wyjąć filtr i zgodnie z numeracją umieścić na pożywce Tryptone Soya Agar w kierunku ogólnej liczby bakterii i/lub na pożywce Sabouraud Dextrose Agar w kierunku ogólnej liczby grzybów lub w pojemniku zawierającym 9,9 cm³ 0,85% roztworu soli fizjologicznej. III. Pobór próbek powietrza metodą sedymentacyjną – dotyczy komór laminarnych 1. Pobór próbek – rozłożyć otwarte płytki w badanej komorze. Płytki ułożyć pożywką do góry, a przykrywką do dołu. 2. Czas ekspozycji płytek wynosi 15 lub 30 minut, po tym czasie płytki zamknąć.	Pobrane próbki na odpowiednich podłożach zabezpieczyć przed zakażeniem. <u>Nie przechowywać</u>. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. Transportować w temp. 18-25°C.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 14/stron 17	
	I-01/PO-03		Edycja 8	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 03.01.2022	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA WIRUSOLOGICZNE I SEROLOGICZNE		
Krew	I. Próbkę do badań w kierunku: brucellozy, boreliozy, toksoplazmozy, mononukleozy (EBV) odry, różyczki, enterowirusów, kleszczowego zapalenia mózgu, krztuśca, mykoplazmozy, cytomegalii (CMV), wirusa opryszczki, wirusa HIV 1/2, HBs Ag z testem potwierdzenia, HBeAg, przeciwciał: anty HBe, HBc, HBc IgM, HBs, HCV, HAV IgM, alergii 1. Zdezynfekować ręce przed zabiegiem i założyć jałowe rękawice ochronne. 2. Starannie zdezynfekować skórę w miejscu wkłucia jałowym gazikiem, nasączonym aktualnie stosowanym środkiem dezynfekcyjnym w danej placówce. Począć do wyschnięcia. 3. Miejsce wkłucia nie powinno być więcej dotykane. 4. Pobrać krew z żyły w ilości 3-5 ml do próżniowej, jałowej probówki na skrzep.-Materiał należy pobierać tak, aby nie dotknąć krawędzi probówki. 5. Próbkę krwi nie należy pobierać do probówek zawierających środki przeciwwkrzepliwie (antykoagulanty) i środki konserwujące. Ilość pobranych probówek uzależnić od ilości zleconych badań. II. Próbkę do badań metodami biologii molekularnej w kierunku: HBV, HCV, BKV, EBV, CMV - krew pełna 1. Materiał do badań pobrać w ilości ok. 3 ml, z zachowaniem warunków jałowości opisanych powyżej, do próżniowych, jałowych probówek na skrzep. 2. Próbkę krwi nie należy pobierać do probówek zawierających środki przeciwwkrzepliwie (antykoagulanty) i środki konserwujące. Ilość pobranych probówek uzależnić od ilości zleconych badań. 3. Materiał należy pobierać w rękawiczkach ochronnych uważając, aby nie dotknąć krawędzi probówki.	Materiał do badań przeciwciał i antygenów 1. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 2-8°C do 24 godzin. 2. Jeśli próbki nie można dostarczyć w ciągu 24 godz., krew należy odwirować – surowicę przechowywać w stanie zamrożonym i w takim stanie transportować. Materiał do badań molekularnych 1. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. 2. W razie konieczności przechowywać w temp. 2-8°C do 24 godz. <u>Nie zamrażać.</u> Transportować w temp. 2-8°C.
Płyn mózgowo-rdzeniowy	Próbkę do badań w kierunku boreliozy 1. Zdezynfekować ręce przed zabiegiem i stosować zawsze jałowe rękawice ochronne. 2. Starannie zdezynfekować skórę w miejscu wkłucia jałowym gazikiem, nasączonym aktualnie stosowanym środkiem dezynfekcyjnym w danej placówce. Począć do wyschnięcia. 3. Miejsce wkłucia nie powinno być więcej dotykane. 4. Pobrać płyn w ilości 1 ml do jałowej, nieuszkodzonej zakręcanej probówki.	1. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 2-8°C do 2 tyg. 2. Jeśli próbki nie można dostarczyć w ciągu 2 tyg., należy przechowywać w stanie zamrożonym w temp. poniżej -25°C i w takim stanie transportować.
Kał	Próbkę do badań w kierunku rotawirusów, adenowirusów i norowirusów Pobrać do 72 godz. od wystąpienia objawów do jałowego pojemnika w ilości: - kał płynny – 1-2 ml, - uformowany – wielkości orzecha laskowego.	1. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium, najpóźniej w ciągu 2-3 godzin. Wszystkie próbki należy transportować i przechowywać w temperaturze 2-8°C.
Popłuczyny pęcherzykowo-oskrzelowe (BAL), aspirat odessany z nosowej części gardła	Próbkę do badań w kierunku grypy metodami biologii molekularnej Pobrać do jałowych pojemników w ilości 1-2 ml zgodnie z obowiązującymi procedurami medycznymi.	Zabezpieczyć. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium, najpóźniej w ciągu 24 godz. od momentu pobrania. Przechowywać i transportować w temp. 2-8°C w pozycji pionowej.
Plwocina nieindukowana	Próbkę do badań w kierunku SARS-CoV-2 1. Próbkę pobrać w godzinach porannych, na czczo. 2. Przed pobraniem wypłukać jamę ustną przegotowaną wodą. 3. Wykrztusić plwocinę bezpośrednio do jałowego pojemnika bez dotykania jego wewnętrznych ścianek. 4. Próbkę powinna zawierać od 2 do 10 ml materiału. Nie zaleca się indukowania plwociny ze względu na ryzyko zakażenia personelu.	Materiał zabezpieczyć i niezwłocznie dostarczyć do laboratorium, najpóźniej w ciągu 24 godz. od momentu pobrania. Przechowywać i transportować w temp. 2-8°C w pozycji pionowej. Jeżeli próbka będzie przechowywana/transportowana dłużej niż 24 godziny, należy ją zamrozić i dostarczyć do laboratorium w warunkach uniemożliwiających rozmrożenie (transport na suchym lodzie).

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 15/stron 17	
	I-01/PO-03		Edycja 8	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 03.01.2022	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA WIRUSOLOGICZNE I SEROLOGICZNE		
Wymaz z gardła i nosa	Próbki do badań w kierunku SARS-CoV-2, grypy, 16 patogenów oddechowych metodami biologii molekularnej Materiał należy pobrać od pacjentów wykazujących objawy grypy/grypopodobne I. Pobieranie wymazów z użyciem soli fizjologicznej/PBS jako podłoża transportowego. Zestaw do poboru składa się z: - soli fizjologicznej/PBS (zbuforowany roztwór soli fizjologicznej z chlorkiem wapnia i chlorkiem magnezu), - jałowej probówki niezawierającej podłoża transportowego, - trzech jałowych, osobno pakowanych patyczków wymazowych (każdy z trzech patyczków wymazowych musi być wykonany w całości z tworzywa sztucznego z wacikiem z włókna syntetycznego np. sztuczny jedwab, wiskoza, dacron itp. Wymazówki z drewnianym patyczkiem oraz bawełnianym wacikiem mogą zawierać substancje, które inaktywują niektóre wirusy oraz hamują reakcję PCR, w związku z czym nie należy ich używać). Sposób pobrania: 1. Od chorego za pomocą 3-ch jałowych patyczków wymazowych należy pobrać 3 wymazy: z gardła, z lewego nozdrza, z prawego nozdrza. 2. Wymaz z gardła pobrać przy szeroko otwartej jamie ustnej. W celu uniknięcia kontaminacji wymazu śliną należy docisnąć język ku dołowi przy użyciu szpatułki. Za pomocą sterylnego patyczka wymazowego energicznie potrząść obie powierzchnie migdałków oraz tylną ścianę gardła (bez dotykania powierzchni jamy ustnej) zwracając szczególną uwagę na miejsca zmienione zapalnie. Patyczek wymazowy z pobranym materiałem umieścić w probówce transportowej (bez dotykania wacikiem jej ścianek). 3. W celu pobrania wymazu z nosa należy delikatnie odchylić głowę pacjenta do tyłu i przytrzymać za podbródek. Drugą ręką umieścić koniec jałowego patyczka wymazowego w prawym nozdrzu pacjenta. Wymaz powinien być pobrany energicznie, aby mieć pewność, iż zawiera on zarówno komórki, jak i śluz z wnętrza nozdrza. 4. Patyczek wymazowy z pobranym materiałem umieścić następnie w probówce, w której jest już wymaz z gardła (bez dotykania wacikiem jej ścianek). 5. Czynności z pkt. 3 i 4 powtórzyć podczas pobrania wymazu z lewego nozdrza. 6. Do probówki z trzema patyczkami wymazowymi dodać maksymalnie 1,5 ml soli fizjologicznej lub PBS, aby wacik i tylko wacik był całkowicie zanurzony. 7. Probówkę natychmiast zakręcić i zabezpieczyć przed wyciekaniem płynu, podpisać (imieniem i nazwiskiem pacjenta, nr PESEL, datą pobrania wymazu). II. Pobieranie wymazów z użyciem komercyjnych transportowych zestawów wirusologicznych. Sposób pobrania materiału zależy od rodzaju zestawu. W każdym przypadku należy postępować zgodnie z instrukcją producenta transportowego zestawu wirusologicznego. Po pobraniu wymazu probówkę natychmiast zakręcić i zabezpieczyć przed wyciekaniem płynu, podpisać (imieniem i nazwiskiem pacjenta, nr PESEL, datą pobrania wymazu).	Zabezpieczyć. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium, najpóźniej w ciągu 24 godz. od momentu pobrania. Transportować w temp. 2-8°C w pozycji pionowej! Do czasu transportu probówkę z wymazami umieścić w pozycji pionowej w lodówce. <u>Nie zamrażać.</u>
Aspirat tchawiczy	Próbki do badań w kierunku SARS-CoV-2 1. Pobrać do jałowego pojemnika w ilości 2 – 4 ml, zgodnie z procedurami medycznymi obowiązującymi w danej jednostce.	jw.
BAL (popłuczyny oskrzelikowo-pęcherzykowe)	Próbki do badań w kierunku SARS-CoV-2 1. Pobrać do jałowego pojemnika w ilości 2 – 4 ml, zgodnie z procedurami medycznymi obowiązującymi w danej jednostce.	jw.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO- KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 16/stron 17	
	I-01/PO-03		Edycja 8	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 03.01.2022	

Material	Sposób pobrania	Przechowywanie, transport
BADANIA WIRUSOLOGICZNE I SEROLOGICZNE		
Wymaz z dróg moczowo-płciowych	Próbki do badań w kierunku wykrywania 7 patogenów przenoszonych drogą płciową I. Pobieranie materiału u kobiet 1. Wymazy pobrać na specjalny zestaw do poboru materiału dla kobiet (dostępny w WSSE w Olsztynie). 2. Wyjąć wymazówkę z opakowania ochronnego. 3. Wprowadzić wymazówkę do pochwy i pobrać materiał z jej ścian lub tylnego sklepienia pochwy poprzez kilkukrotne potarcie i obrócenie wymazówki. 4. Wyjąć wymazówkę. 5. Otworzyć próbkę zawierającą podłoże transportowe i umieścić w niej wymazówkę, unikając dotknięcia włoskami szczoteczki ścianek próbki. Złamać górną część aplikatora w zaznaczonym miejscu tak, aby pasował do pojemnika transportowego. 6. Szczelnie zakręcić i wstrząsnąć próbkę. 7. Probówkę czytelnie opisać imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą pobrania wymazu. II. Pobieranie materiału u mężczyzny 1. Wymazy pobrać na specjalny zestaw do poboru materiału dla mężczyzn (dostępny w WSSE w Olsztynie). 2. Wyjąć wymazówkę z opakowania ochronnego. 3. Ucisnąć ujście cewki po uprzednim oczyszczeniu. 4. Usunąć pojawiającą się wydzielinę. 5. Wprowadzić wymazówkę do cewki moczowej na głębokość około 1 cm, przytrzymać nieruchomo przez ok. 5 - 10 sekund, a następnie kilkakrotnie nią obracając zebrać nabłonek. 6. Otworzyć próbkę zawierającą podłoże transportowe i umieścić w niej wymazówkę, unikając dotknięcia włoskami szczoteczki ścianek próbki. 7. Złamać górną część aplikatora w zaznaczonym miejscu tak, aby pasował do pojemnika transportowego. 8. Szczelnie zakręcić i wstrząsnąć próbkę. 9. Probówkę czytelnie opisać imieniem i nazwiskiem pacjenta, nr PESEL oraz datą pobrania wymazu.	Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium, najpóźniej w ciągu 24 godz. od momentu pobrania. Przechowywać i transportować w temp. 2-8°C w pozycji pionowej.
BADANIA PARAZYTOLOGICZNE		
Kał	1. Pobrać do około połowy jałowego pojemnika na kał. 2. Pobrać najlepiej z trzech różnych miejsc wydalonego stolca. 3. Jeśli to możliwe, wybrać kał luźny, śluzowaty, krwawy. 4. W przypadku osób powracających z krajów tropikalnych kał do badania musi być świeży, jeszcze ciepły, dostarczony natychmiast.	Próbę zabezpieczyć. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 4-8°C nie dłużej niż 24 godz. Transportować w temp. 4-25°C.
Wymaz okołoodbytowy	1. Pobrać rano tuż po obudzeniu się, przed myciem, na szkiełko specjalnie przygotowane do tego celu w laboratorium. 2. Oderwać celofan ze szkiełka, ale nie do końca. 3. Trzymając jedną ręką szkiełko, lepką stronę paska celofanowego przykleić jak najgłębiej, w okolicę otworu odbytowego. 4. Pasek celofanowy rozprostowując przykleić z powrotem na szkiełko.	Zabezpieczyć. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. W razie konieczności przechowywać w temp. 18-25°C nie dłużej niż 24 godz. Transportować w temp. 18-25°C.
Rzęsy, zeskrobiny ze skóry w kierunku Demodex sp.	1. W dniu badania nie stosować żadnych kosmetyków do ciała (kremy, pudry, tusz do rzęs, balsamy i mleczka do ciała). 2. Próbki należy pobierać z zachowaniem zasad aseptyki, wprost na szkiełko podstawowe, pamiętając, że warstwa materiału naniesiona na jedno szkiełko nie może być zbyt gruba, aby nie utrudniać penetracji roztworu rozjaśniającego KOH/DMSO. - zeskrobiny ze skóry – pobierać za pomocą jałowego ostrza skalpela, z miejsc zmienionych chorobowo, uwzględniając najczęstsze lokalizacje rużenca (okolice nosa, broda, czoło, bruzda nosowo-wargowa). - rzęsy – pobierać za pomocą małej pincety epilacyjnej z płasko zakończonymi ramionami. Pobrać co najmniej 5 rzęs z każdego oka (uwzględniając górną i dolną powiekę) wrywając je w taki sposób, aby pobrane zostały również cebulki włosów.	Próbki zabezpieczyć. Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. Nie przechowywać. Transportować w temp. 18-25°C.
Pasożyty	Wydaloną postać pasożyta zamknąć w czystym szczelnym słoiku.	Dostarczyć jak najszybciej do laboratorium. Nie przechowywać.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO – EPIDEMIOLOGICZNA W OLSZTYNIE LABORATORIUM BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNO – KLINICZNYCH	INSTRUKCJA		Strona 17/stron 17	
	I-01/PO-03		Edycja 8	Wersja 1
	POBIERANIE, TRANSPORT I PRZECHOWYWANIE PRÓBEK DO BADAŃ		Data obowiązywania 03.01.2022	

6. Dokumenty związane

Brak

7. Formularze wynikające z instrukcji

Brak

8. Rozdzielnik

- 8.1.Egzemplarz nr 01 – Archiwum/Kierownik ds. Jakości
- 8.2.Egzemplarz nr 02 – Kierownik Laboratorium
- 8.3.Egzemplarz nr 03 – Kierownik OBP
- 8.4.Egzemplarz nr 04 – Kierownik OWS
- 8.5.Egzemplarz nr 05 – LBEK OBP
- 8.6.Egzemplarz nr 06 – LBEK OBP
- 8.7.Egzemplarz nr 07 – LBEK OBP
- 8.8.Egzemplarz nr 08 – LBEK OWS